

Smeden te Nieuwerkerk (twee smederijen)

Smederij op hoek van Molendijk en Provinciale Straatweg (20^e eeuw familie Kesteloo)

Omstreeks 1660 was smid Pieter Isaackse de Vriese, huwt 1. Lijsbeth Jans en huwt 2. omstreeks 1662 Adriaentje Claes Bolle. Zeven kinderen te Nieuwerkerk vanaf 1656 (begin doopboek) tot 1671. Dochter Domijntje (1669) huwde wagenmaker Willem Janse Smet. Dochter Jacomijntje (1671) huwde Bastiaan Pieterse Schrieck te Nieuwerkerk.

Voor 1695 werd smid zoon Claes Pieterse de Vriese (1666), in 1705 gehuwd met Geertruij Cornelisse (1659), weduwe van Cornelis Hendrikse Achthoven (ovl. 1704), landbouwer op De Wereld, en in 1717 hertrouwd met Florijntje Hendriks, weduwe van Hubrecht Centse (van de Vate), waarschijnlijk landbouwer op de hofstede Cereales. Hij overleed kinderloos, kort na 14-07-1741, de datum waarop hij testament opmaakte (RAZE 4676).

Vanaf 1743 was smid Jacob Jacobse de Vetter, geboren te Serooskerke, in 1743 gehuwd met Maria Lonke, geboren te Sint-Maartensdijk. Zij hadden kinderen in 1744 en 1749.

Vanaf 1750 was smid Willem Both (Bodt), in 1750 gehuwd met Piernella Cornelisse Overbeeque en in 1752 met Maria Andriessse Bogaart (1723-1808), geboren te Oosterland, met wie hij vier kinderen had.

Zij hertrouwde in 1762 de nieuwe smid: Johannes Blom, geboren te Delfshaven. Hij bleef tot 1791 eigenaar.

Op 13-12-1791 werd voor 1600 gulden (RAZE 4661) eigenaar van de smederij Everhardus Wilhelmus Gilijamse (ca 1765-1811), geboren te Sint-Maartensdijk, in 1791 gehuwd met Jacoba Luijk (1768-1804), geboren te Scherpenisse en in 1804 hertrouwd met Helena Verwest (1774-1854), dochter van kuiper Adriaan Verwest en Adriana van Winkele. Hij had vier zoons (van wie één jong overleden) en vier dochters. Zoon Everhardus (achternaam Gieljam) werd smid te Sint-Maartensdijk, zoon Hendrik te Renesse en zoon Adriaan te Elkerzee.

Helena hertrouwde in 1814 de smidsknecht, vanaf dat moment smid, Jacobus Slager (1789-1859), geboren te Poortvliet. Zij behoorden in 1836 tot de eerste afgescheidenen te Nieuwerkerk. Uit dit huwelijk behalve een zoon Jacob, die op 15-jarige leeftijd overleed, een dochter Dingena, gehuwd met Adriaan Fluijt, timmerman te Sirjansland, aanvankelijk eveneens afgescheiden. Jacobus Slager bleef eigenaar van de smederij tot 26-06-1851.

Op 26-06-1851 werd stiefzoon Adriaan Gilijamse te Elkerzee, gehuwd met Jannetje Koster (afkomstig van Windenburg te Capelle) voor fl. 1.500,- eigenaar van de smederij. Hij verkocht de smederij op 28-09-1854 aan zijn oudste zoon Samuel Everhardus Gilijamse (1830-1917), in 1854 gehuwd met Janna van Westen (1828-1887), dochter van Cornelis van Westen en Johanna Geelhoed van de hofstede Hooggelegen te Capelle. Hij verkocht de smederij op 13-11-1862, waarna hij op 03-12-1862 de smederij aan de Vissersdijk te Zierikzee kocht. Zij woonden vanaf 1864 te Middelharnis, vanaf 1866 te Kralingen en vanaf 1868 te Delfshaven. Hij hertrouwde in 1887 te Rotterdam Reintje Roozeboom (1837-1911).

Op 13-11-1862 werd voor fl. 2.000,- eigenaar van de smederij smid Johannes Matthijsse (1816-1886) te Oosterland, in 1844 aldaar gehuwd met Martina Paulusse, weduwe van

wagenmaker Abraham Donker. Hij kocht de smederij voor zijn stiefzoon Abram Martinus Donker (1841-1871), die in 1864 huwde met Cornelia Tuijnman (1845-1898), dochter van timmerman Cornelis Tuijnman en Laurina Hage. Hij behoorde vanaf 1867, evenals zijn schoonvader, tot de Vrij-Evangelische Gemeente van ds. Budding. Toen in 1873 te Nieuwerkerk de Katholiek-Apostolische Gemeente werd gesticht, voegde Cornelia, inmiddels weduwe, zich bij die gemeente, evenals haar vader. Zij bleef tot 1872 eigenaar van de smederij en hertrouwde in 1879 de eveneens apostolische Kornelis van der Have (1854-1895), die op dat moment als hoefsmid te boek stond. Zij vestigde zich op 31-05-1881 met hem te Den Haag, waar hij huisbewaarder was. Zij had uit haar eerste huwelijk één zoon Abraham Martinus Donker, die onderwijzer was te Den Haag en eveneens apostolisch was.

Vanaf 1872 was eigenaar van de smederij Hendrik van Immerzeel (1841-1891), geboren te Melissant als zoon van timmerman Leendert van Immerzeel (geboren te Velsen), in 1871 gehuwd met Lena van Oostenbrugge (1843-1908), geboren te Dirksland. Te Nieuwerkerk werd in 1874 een kind geboren. Zij keerden al in 1876 (?) terug naar Melissant en verkochten de smederij in 1878.

Vanaf 1876 (?) werd de smederij bewoond door Cornelis Kik (1841-1901), zoon van Klaas Kik en Cornelia van Farowe van de Hooge Hoeve, in 1876 gehuwd met Neeltje van Nieuwenhuijzen (1847-1906), dochter van landbouwer Hendrik van Nieuwenhuijzen en Lena Berman. Hij werd in 1878 voor fl. 3.500,- eigenaar. Hij was diaken van de Gereformeerde Gemeente. Zij hadden behalve drie jong overleden zoons vier dochters en twee zoons. Oudste zoon Klaas was aanvankelijk smid te Rotterdam (Dijkstraat) en te Anna Jacobapolder, was vanaf 1905 water- en vuurverkoper te Rotterdam en emigreerde in 1912 naar Grand Rapids. Jongste zoon Jacob Marcelus (1879-1926), die ongehuwd bleef, dreef de smederij na het overlijden van zijn vader met zijn moeder. Nadat in 1906 ook zij overleed, werd de smederij op 22-11-1906 in het openbaar verkocht.

Op 22-11-1906 werd voor fl. 5.900,- eigenaar Willem Machiel Kesteloo (1880-1956), geboren te Oosterland als zoon van smid Adriaan Kesteloo (geboren te Vlissingen) en Pieterella Krijger. Hij huwde in 1907 Cornelia Hendrika Beijje (1878-1948), geboren te Oosterland. Zij hadden twee dochters en een zoon. Hij bleef eigenaar van de smederij tot 1933.

Vanaf 1933 was eigenaar hun enige zoon Jan Adriaan Kesteloo (1910-1976), in 1933 gehuwd met Huberta van de Zande (1911-2001), afkomstig van de hofstede Nieuwe Zorg te Oosterland. Zij hadden twee zoons: Willem Hubregt (1934) en Hubregt Willem (1939). Eerstgenoemde richtte zich op de bouw van jachten; laatstgenoemde werd loodgieter.

Smederij aan de Stekelstraat (20^e eeuw familie De Braal)

In 1697 was smid Wilhelmus van Dulmen (later Willem van Dulme) (1665), geboren te Bergen op Zoom, in 1697 gehuwd met Clasina Pats, geboren te Haamstede. Zij hadden tot 1711 zeven kinderen. Op 15-03-1717 verkocht notaris Hendrik Smith als sequestor in de nagelaten boedel van Willem de smederij.

Op 15-03-1717 werd voor 550 Carolij guldens eigenaar van de smederij Pieter Pot (1685), geboren te Tholen als zoon van Jan Janse Pot en Johanna Cornelis, in 1717 gehuwd met Adriaantje Pijpeling (1686), dochter van Frans Janse Pijpeling, landbouwer op De Keulse

Putten, en Neeltje Abrahams, weduwe van Abraham Andriessse van der Meij (1685), met wie zij in 1711 was gehuwd. Hij hertrouwde in 1730 Pieterrella Janse Padmos (1690), geboren te Dreischor als dochter van Jan Marcelisse (Padmos) en Aagtje Pieters, weduwe van Pieter Leendertse Pijpeling (1688), in 1729 landbouwer op Schoon Verbond (met wie zij in 1709 gehuwd was). Uit het eerste huwelijk drie dochters, van wie twee jong overleden; uit het tweede huwelijk één dochter. Oudste dochter Janna (1723-1751) huwde in 1747 Cornelis Mus, smid te Zaamslag. Jongste dochter Adriaantje (1732) huwde in 1751 Lambregt van Rooijen en vestigde zich te Stavenisse. Pieter Pot verhuisde op 10-07-1752 zonder attestatie naar zijn dochter te Stavenisse.

In 1752 werd eigenaar van de smederij Abraham Pieters de Munter (1723), geboren te Colijnsplaat, in 1750 gehuwd met Laurina Janse Hoogenboom (1728), dochter van Jan Hoogenboom en Jakoba Jans de Lange. Zij hadden tot 1768 te Nieuwerkerk dertien kinderen en vestigden zich op 24-06-1770 met attestatie te Zierikzee. Abraham bleef eigenaar van de smederij tot 1767.

In 1767 werd eigenaar van de smederij Adriaan Hageman (ovl. 1781), afkomstig uit Kortgene, in 1767 te Colijnsplaat gehuwd met Jacomijna Keest (1743-1821), geboren te Colijnsplaat. Zij hadden tot 1779 negen kinderen te Nieuwerkerk. Zijn weduwe verkocht de smederij in 1783 en woonde later te Zierikzee. Nakomelingen woonden te Noordgouwe.

In 1783 werd voor 250 ponden Vlaams eigenaar van de smederij Cornelis Janse Dekker (1734-1797), geboren te Noordgouwe als zoon van Jan Dingemanse Decker en Elisabeth Cornelisse Verseput. Hij huwde in 1755 Crijna Janse Fonteine (1728), geboren te Brijdorpe, hertrouwde in 1766 Maatje Leendertse Klink (1740), afkomstig van een hofstede te Oosterland nabij Even Buiten, en hertrouwde in 1778 Cornelia Jacobusse van Oost (1746-1826), afkomstig uit Ouwerkerk. Hij werd in 1765 na het overlijden van zwager Jacobus Liere eigenaar van diens hofstede aan de Frankeweg te Nieuwerkerk en verkocht deze in 1769 maar bleef de hofstede waarschijnlijk bewonen. Hij had in totaal zestien kinderen, tot en met 1782 te Nieuwerkerk, in 1786 te Kerkwerve en van 1788 tot 1792 te Noordgouwe. Hij was slechts kort eigenaar van de smederij: tot 18-10-1785.

Op 18-10-1785 (RAZE 4657) werd voor fl. 1.900,- eigenaar van de smederij Pieter Nijssen (ovl. 1820), gehuwd met Maatje Marinusse Kosters. Zij hadden drie kinderen tussen 1785 en 1788. In 1789 was sprake van een insolvente boedel. Zij vestigden zich te Kloetinge en woonden later te Kapelle.

Op 02-04-1789 werd voor 300 ponden Vlaams eigenaar Josua van Beek (1764-1822), geboren te Colijnsplaat als zoon van gerechtsbode Barend van Beek en Maria Tak, in 1789 gehuwd met Pieterrella Leendertse de Ruitter (1764-1810), geboren te Oude Tonge. Zijn oom Josua Tak was smid te Oosterland. Josua van Beek hertrouwde in 1811 met Jacoba Nijkerk (1771-1828), weduwe van Philip de Roo (ovl. 1807). Uit zijn eerste huwelijk had hij een jong overleden zoon en vier dochters.

Jacobus Nijkerk hertrouwde in 1823 Marinus Siereveld (1772-1847), tot dan arbeider, geboren te Bruinisse, weduwnaar van Dina Janse Klink en van de rooms-katholieke Johanna Eliense. Hij werd na het overlijden van Jacoba in 1828 voor fl. 1.200,- eigenaar van de smederij. Hij hertrouwde in 1829 Kornelia Wagemaker (1795-1858), geboren te Ouwerkerk. Uit dat huwelijk behalve twee jong overleden kinderen een zoon en vier dochters. Hij scheidde zich in 1845 af van de Nederlandse Hervormde Kerk, evenals zijn zwager Jan Wagemaker te

Ouwerkerk, die vanaf 1846 ouderling was. Ook vrijwel alle kinderen van Marinus behoorden tot de afgescheidenen.

In 1843 kocht zwager Jan Wagemaker voor fl. 2.200,- de smederij ten behoeve van zijn schoonzoon Frans Goosen (1813), geboren te Baarland, in 1837 gehuwd met Kaatje Wagemaker (1820). Hij was vanaf 1837 werkzaam als smidsknecht bij zijn oom Marinus Siereveld. Zij behoorden eveneens tot de afgescheidenen. Zij emigreerden in 1852 met zes kinderen, tegelijk met haar ouders, naar Grand Rapids (Michigan), nadat de smederij op 18-05-1852 was verkocht.

Op 18-05-1852 kocht Cornelis Hollander, landbouwer aan het Boomweegje, de smederij voor fl. 1.800,- ten behoeve van zijn schoonzoon Geerard Goosen (1829-1910), geboren te Ellewoutsdijk en een jongere broer van de vorige eigenaar Frans Goosen. Gerard huwde in 1850 met Maria Hollander (1830-1898). Zij woonden aanvankelijk te Haamstede en vestigden zich op 05-03-1852 te Nieuwerkerk. Hij werd op 06-02-1858 voor fl. 2.000,- eigenaar van de smederij. Toen zijn schoonvader in 1861 overleed erfde hij het perceel grond thans Ooststraat 5, waar hij een woning met schuur liet bouwen, en nog zo'n 3.5 ha grond. Daarom werd hij landbouwer en verkocht hij de smederij. Het echtpaar Goosen-Hollander behoorde eveneens tot de afgescheidenen en sloot zich omstreeks 1865 aan bij de Vrije Evangelische Gemeente van ds. Budding te Goes. In 1873 behoorden zij tot de eerste leden van de Katholiek-Apostolische Gemeente te Nieuwerkerk. Zij vestigden zich op 13-07-1891 te Rotterdam en behoorden ook daar tot de Katholiek-Apostolische Gemeente. Zij hadden behalve zes jong overleden kinderen drie zoons en een dochter.

In 1861 kocht rustend landbouwer Johannis van Nieuwenhuijzen (1788-1863), weduwnaar van Christina Sluijters (1791-1861) voor fl. 2.000,- de smederij ten behoeve van zijn kleinzoon Johannis de Braal. Johannis had drie dochters; de middelste van hen, Cornelia (1819-1850), was reeds overleden, evenals haar echtgenoot Izaäk de Braal (1815-1855), landbouwer op de hofstede Cereales. Uit dit huwelijk waren twee kinderen geboren: Izaäk (1839-1918), die landbouwer werd en vanaf 1874 de hofstede Dijkzigt te Ouwerkerk bewoonde, en Johannis (1841-1918), op dat moment nog maar 20 jaar oud.

De smederij was vanaf 1863, toen zijn grootvader overleed, eigendom van Johannis de Braal (1841-1918). Hij huwde in 1865 Neeltje Dijkman (1842-1906), dochter van molenaar Willem Dijkman en Lena Bouman. Zij hadden vier zoons en twee dochters. Tweede zoon Willem de Braal, gehuwd met Jannetje Berman, was landbouwer te Kloetinge. Derde zoon Adriaan de Braal werd militair ambtenaar en woonde met zijn gezin te Amsterdam en te Arnhem.

Vanaf omstreeks 1902 werd de smederij voortgezet door oudste zoon Izaäk Willem de Braal (1869-1941), in 1902 gehuwd met onderwijzersdochter Johanna Marina van Oost (1869-1940). Zij bleven kinderloos en woonden vanaf 1902 op het naastliggende Stekelstraat A 86, tot dan bewoond door gareelmaker en postkantoorhouder Van Driel. Izaäk dreef de smederij samen met zijn jongste broer Christiaan Hendrik de Braal (1878-1923), in 1905 gehuwd met Johanna Pieterella Berman (1879-1956). Zij woonden op Stekelstraat A 87 en behoorden aanvankelijk, evenals haar familie, tot de Gereformeerde Gemeenten.

Na het vroegtijdige overlijden van Christiaan Hendrik de Braal werd de smederij, samen met hun oom Izaak, voortgezet door de beide zoons Johannis en Jan Jakobus. Johannis de Braal (1906-1952) huwde in 1925 Johanna Cornelia Nortier (1903-1979), wier vader tramagent was. Zij vestigden zich in 1938 met hun twee dochters op de smederij. Zoon Jan Jakobus

(1913-1977) huwde in 1942 slagersdochter Willemina van der Wielen (1915-1994); zij hadden een zoon en een dochter en bewoonden vanaf 1949 het naastgelegen pand, waar tot 1941 oom Izaäk Willem woonde. Na de watersnoodramp van 1953 werd deze smederij afgebroken om een goede doorgang te creëren op de kruising Ooststraat – Stekelstraat – Oude Noordstraat – Molenstraat. Aan de Oude Noordstraat werd voor J.J. de Braal een nieuw bedrijfspand gebouwd.